

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเก่าแก่และความสำคัญของปัญหา

ภารกิจที่สำคัญของโรงเรียนโดยทั่วไป คือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดี ทั้งนี้มุ่งหวังที่จะให้ผู้เรียนมีความสมดุลย์ในการดำรงชีวิต สิ่งคาดหวังเหล่านี้จะบรรลุวัตถุประสงค์เพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับการจัดการงานวิชาการของโรงเรียนนั้น ๆ ทั้งนี้เนื่องด้วยงานวิชาการครอบคลุมในสิ่งต่อไปนี้คือ หลักสูตรการเรียนการสอน การวัดประเมินผล การเรียน การนิเทศภายใน และการจัดกิจกรรมห้องสมุด ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่ดีในสิ่งต่อไปนี้ การนี้ถือว่าโรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้เกิดความคาดหวังของสังคมบรรลุจุดมุ่งหมายปลายทาง

วิจิตร ศรีสะอ้าน (อำนวยการบริหารวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2523) กล่าวว่า โรงเรียนเป็นองค์การหนึ่งในระบบบริหารการศึกษา ถ้ามองในระดับชาติตั้งแต่การศึกษาชั้นอนุบาลถึงมหาวิทยาลัย มารวมกันนี้จะเป็นระบบระดับชาติ โดยมีกระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย และสภาการศึกษาแห่งชาติ เป็นองค์การบริหารระดับชาติ องค์การบริหารการศึกษาส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น อาจจะแยกเป็นระดับภาค จังหวัด อำเภอ เทศบาล ฯลฯ องค์การบริหารที่ต่ำที่สุด และสำคัญที่สุด คือองค์การระดับโรงเรียน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่สำคัญที่สุดของการบริหารการศึกษาทั้งหมด เพราะเป็นหน่วยปฏิบัติการ นวัตกรรม นโยบาย นวัตกรรมหลักสูตรที่หน่วยงานระดับชาติวางไว้ หรือระดับจังหวัดวางไว้ ไปดำเนินการ เพื่อให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เราจะรู้ว่าการบริหารทั้งหมดมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเพียงใด ดูที่โรงเรียน วัดผลว่าระบบใดดีไหน วัดที่โรงเรียน นำใช้วัดที่กระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้นระบบการบริหารทั้งระบบจะมีประสิทธิภาพเพียงไรขึ้นอยู่กับระบบบริหารโรงเรียน เพราะฉะนั้นจะปรับปรุง การบริหาร การศึกษาให้ได้ผลต้องปรับปรุงที่โรงเรียน

โรงเรียนประถมศึกษา เป็นโรงเรียนที่ดำเนินการศึกษาก่อนพื้นฐานแก่เด็กเรียน ให้การบริการในทุกสังคม ชุมชน ของประเทศ สังคมมีความคาดหวังในบทบาทภารกิจของโรงเรียนในแนว

เดียวกันคือ การศึกษาอบรมคุณสุตร-กุลธิดาของเขาให้เป็นคนดีที่สังคมต้องการ (Socialization) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้แบ่งภารกิจปฏิบัติในโรงเรียนประถมศึกษาออกเป็น 6 งานคือ (1) งานวิชาการ (2) งานกิจการนักเรียน (3) งานบุคลากร (4) งานธุรการการเงินและพัสดุ (5) งานอาคารสถานที่ (6) งานความสัมพันธ์กับชุมชน ทั้งนี้ถือว่างานวิชาการเป็นงานหลักและงานอื่น ๆ เป็นงานรองหรืองานสนับสนุน

การที่งานวิชาการจะสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวแล้วจะต้องได้รับการจัดการอย่างถูกวิธีและการที่จะบริหารหรือจัดการงานวิชาการของโรงเรียนให้สัมฤทธิ์ผล จำเป็นจะต้องมีทักษะในการบริหารรูปแบบกระบวนการบริหารที่เหมาะสมรอบรู้ เนื้อหาภารกิจของงานวิชาการอย่างละเอียดลึกซึ้งพอ ทั้งนี้ไม่ว่าจะบริหารงานใด ๆ จะต้องศึกษาภารกิจของงานก่อนการจัดการ เพราะวัตถุประสงค์จะบรรลุได้ด้วยการปฏิบัติในภารกิจที่ถูกต้อง

สิ่งที่ต้องทราบก่อนการตัดสินใจดำเนินการคือ ชักมุล สารสนเทศ อันเกี่ยวเนื่องด้วยสภาพปัจจุบันปัญหา และการที่จะทราบปัญหาที่แท้จริง จะต้องทราบประเด็นปัญหา ซึ่งจะต้องศึกษาค้นคว้าหาข้อเท็จจริงอย่างเป็นระบบกระบวนการแล้วนำมาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจในการจัดการต่อไป การบริหารงานวิชาการมีความจำเป็นมากที่จะต้องศึกษาปัญหาอย่างแท้จริงว่า ปัญหาในการบริหารงานวิชาการอยู่ในส่วนใดของงาน เช่น หลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียน การนิเทศภายใน การจัดกิจกรรมห้องสมุดในโรงเรียน หรือปัญหาอยู่ที่ฝ่ายระบบบริหาร เช่น ปัจจัยตัวบั่น และกระบวนการบริหารที่ส่งผลให้การปฏิบัติการงานวิชาการต่าง ๆ ดังกล่าวไม่เป็นไปตามความมุ่งหมาย

โดยที่การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ทุกโรงเรียนมีการปฏิบัติงานวิชาการในภารกิจเดียวกัน และผู้วิจัยเป็นผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ในจังหวัดบุรีรัมย์ด้วย ควรที่จะทราบปัญหาที่แท้จริงในการจัดการงานวิชาการที่เ้ามาพบรวมในระดับจังหวัด ว่าปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่เป็นเช่นไร สภาพการปฏิบัติงานอยู่ระดับใด มีปัญหาอะไรระดับไหน มีข้อเสนอแนะอย่างไร ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนและเป็นข้อมูลในการวางแผนงานวิชาการในระดับจังหวัดอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผลที่โรงเรียนจะได้รับคือ การกระจายทรัพยากรสู่โรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและตรงประเด็นปัญหาต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังต่อไปนี้

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการ
- 2) เพื่อศึกษาปัญหาในการบริหารงานวิชาการ
- 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะของการ
บริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ จากผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ
และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2539 เท่านั้น

1.4 ขีดตกลงเบื้องต้น

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ถือว่าเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง
การจัดการในการกิจงานวิชาการในโรงเรียนเป็นอย่างดี เนื่องด้วยเป็นภาระหน้าที่ ที่จะต้อง
ปฏิบัติ ในการบริหารงาน เช่น วางแผนงานวิชาการ การจัดหลักสูตร การเรียนการสอน
การวัดและประเมินผลการเรียน จัดการนิเทศภายใน จัดกิจกรรมห้องสมุดโรงเรียน และตอบ
แบบสอบถามตามสภาพและปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงานจริง

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1) สภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการ หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่ของการบริหารงาน
วิชาการ ได้แก่ การจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียน
การนิเทศภายในและการจัดห้องสมุด ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์

2) ปัญหา หมายถึง ข้อจำกัดหรืออุปสรรคในการบริหารงานวิชาการในด้านคน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ

3) ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ รวมทั้ง ผู้รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว และผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ

4) ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้ปฏิบัติการสอนประจำชั้น หรือประจำกลุ่มวิชาในโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดใหญ่

5) โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ในปีการศึกษา 2539 จำนวน 217 โรงเรียน

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) ผู้บริหารและครูผู้ปฏิบัติการสอนได้ทราบปัญหาร่วมกัน สามารถแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น และเป็นแนวทางสู่การพัฒนาปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพ

2) ผู้บริหารและครูผู้ปฏิบัติการสอนได้ข้อคิดเห็นที่หลากหลาย เป็นการเพิ่มวิสัยทัศน์ในการปฏิบัติงาน สามารถประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้

3) เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนงานวิชาการในระดับโรงเรียนและอำเภอ

4) เพื่อเป็นข้อมูลในการบริหารงานวิชาการของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

5) เพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการในระดับจังหวัด ในโรงเรียนขนาดต่าง ๆ ต่อไป